

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ๒) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน ๗,๕๔๑ คน และ ประชาชนที่ไม่ไปสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการศึกษาตั้งแต่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึง ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นระยะเวลา ๓ เดือนโดยได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน ผู้วิจัยได้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และเพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วน ที่เหมาะสมต่อขนาดประชากร มีโอกาสเท่าเทียมกันในการถูกเลือก โดยใช้สูตรของ Nagtalon โดยมีความ คลาดเคลื่อน ๐.๐๕ จึงใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ตามจำนวนของผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดมีจำนวน 30 ข้อ การมีส่วนร่วมในการ ป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแส นิยม ๒) ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต และ ๓) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยใช้ลักษณะคำถาม แบบมาตราส่วน ๕ ระดับโดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และเป็นแบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ตอบ แบบสอบถามจะได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม มีจำนวน ๓ ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่า ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ ใช้การทดสอบ (t-test) และใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบ ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ

LSD (Least-Significant Different) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถสรุปผลของการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น ๓๘๐ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศจำนวน ๒๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙ มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี จำนวน ๑๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า จำนวน ๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗ มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๑๐๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘ และมีรายได้ต่อเดือน ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๘

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมทั้ง ๓ ด้าน มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยม ตามลำดับและเมื่อแยกพิจารณาออกเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) ด้านการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยม โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๔$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ ๑๐ ได้แก่ มีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าระวัง และดำเนินการป้องกันยาเสพติดด้วยตนเอง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๒$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๖ ได้แก่ มีส่วนร่วมออกกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดเพื่อให้ประชาชนในชุมชนถือปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๔$) ตามลำดับ

๒) ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๗$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ ๕ ได้แก่ มีส่วนร่วมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๓$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๘ ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ชุมชนให้ สะอาด สงบ สวยงาม ร่มรื่นปลอดภัย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๗$) ตามลำดับ

๓) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๖$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ ๓ ได้แก่ มีส่วนร่วมพัฒนาทักษะของเยาวชนในชุมชนในการไม่ทดลองเสพยาบ้าเพราะทราบถึงโทษของยาบ้า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๒ ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดกิจกรรมเน้นพัฒนาทักษะชีวิต ที่สร้างภูมิคุ้มกันให้

เยาวชนคิด การตัดสินใจ แก้ปัญหา วางแผนจัดการ อย่างมีเป้าหมาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและ รายได้ต่อเดือน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดแตกต่างกัน จากการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

พบว่า ประชาชนได้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจำแนกรายด้าน ดังนี้

๑) ด้านการณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยม

ปัญหา

ระเบียบปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการไม่สอดคล้องหรือไม่ตอบสนองกับความต้องการจากประชาชน ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณ และกำลังคนในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ ขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมรณรงค์ เนื่องจากประชาชนต้องประกอบอาชีพเพื่อดูแลคนในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาไปร่วมในการรณรงค์ต่างๆ

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

ระเบียบปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการควรมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ควรมีงบประมาณสนับสนุน และกำลังคนในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในชุมชน ควรจัดอบรมแกนนำเยาวชน ทักษะชีวิต การสร้างคุณธรรม จริยธรรม การเป็นผู้ให้คำปรึกษาและในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชน

๒) ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต

ปัญหา

ขาดงบประมาณ ในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ขาดการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมร้านเกม และการควบคุมร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ สุรา ขาดการสนับสนุนด้านบุคคล ในการจัดกิจกรรม การให้ความรู้ผ่านเสียงตามสายในชุมชน

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

ควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ควรมีการเข้มงวดกวดขันบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมร้านเกม และการควบคุมร้านค้าที่จำหน่ายบุหรี่ สุรา และควรเพิ่มความถี่ในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรม การให้ความรู้ผ่านเสียงตามสายในชุมชน

๓) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต

ปัญหา

ขาดการประสานงานเพื่อร่วมมือการดำเนินงานจากภาครัฐ และเอกชน ในการส่งเสริมสนับสนุน ทำให้การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง และขาดความเชื่อถือในแกนนำ

แนวทางการแก้ไข้ปัญหา

ควรมีที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง เพื่อให้การปรึกษาในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และผู้นำควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการไม่ใช้ยาเสพติด รวมทั้งบุหรี่สุรา

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่” สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

๑) จากผลการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ด้านการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยม โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๑๔$) ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า พื้นที่ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี มีลักษณะความเป็นอยู่แบบกึ่งสังคมเมืองกับสังคมชนบท มีการคมนาคมที่สะดวก สามารถเดิน

ทางเข้าออกโดยง่ายได้หลายเส้นทาง มีหอพัก หมู่บ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก หลากหลาย อาชีพ และกลุ่มบุคคล ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เจริญไปด้วยวัตถุและการแข่งขันในระบบทุนนิยม ทำให้ส่งผลกระทบไปถึงวิถีชีวิตและภาวะทางจิตใจของชุมชนและสถาบันครอบครัวที่ต้องก้าวตามให้ทันกระแสสังคม โดยคนในครอบครัวต้องไปทำงานต่างถิ่น กู้หนี้ยืมสิน ห้างเหินกับครอบครัว ปลอ่ยให้เด็กและเยาวชนอยู่กับผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่มักขาดความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันยาเสพติด เด็กและเยาวชนจึงให้ความสำคัญกับเพื่อนมากขึ้น เกิดปัญหาประพฤตินไม่เหมาะสมมักแก้ปัญหาโดยใช้ความรุนแรงสุดท้ายหันมาพึ่งยาเสพติด

ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ ๑๐ ได้แก่ มีส่วนร่วมในการติดตามเฝ้าระวัง และดำเนินการป้องกันยาเสพติดด้วยตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) ทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในชุมชนจะมีจุดตรวจของอปพร. โดยมีผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เป็นหัวหน้าชุดปฏิบัติและตำรวจอาสาอยู่แล้ว เมื่อมีการจัดเวทีประชาคม ประชาชนก็ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ไม่กล้าแสดงออกหากมีผู้มาร่วมประชุมมาก อาจเป็นเพราะขาดความมั่นใจและส่วนหนึ่งคิดว่าอำนาจในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร และคิดว่าลำพังตัวเองคงไม่สามารถแก้ปัญหาได้ดีมากกว่าบุคคลเหล่านี้ ประกอบกับมีประชากรแฝงจำนวนมาก และนักเรียนนักศึกษาที่ไปศึกษานอกพื้นที่หรือนักเรียนนอกเขตพื้นที่ที่เยาวชนในชุมชนคบหาอยู่ อาจมีการนำยาเสพติดเข้ามาในชุมชน จึงคิดว่ายากต่อการติดตามเฝ้าระวัง และดำเนินการป้องกันยาเสพติดด้วยตนเองได้ ดังนั้นหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอยู่แล้ว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๖ ได้แก่ มีส่วนร่วมออกกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดเพื่อให้ประชาชนในชุมชนถือปฏิบัติ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) ทั้งนี้เนื่องจาก การขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความสนใจในการเรียนรู้และการเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของประชาชน เนื่องจากเห็นว่า นโยบายของรัฐบาลมักมุ่งเน้นปราบปรามยาเสพติดมากกว่าการป้องกัน ประชาชนจึงมองว่าเป็นเรื่องของการใช้มาตรการปราบปราม หากจับกุมผู้ค้าได้ปัญหาก็จะหมดไป และคิดว่าการดำเนินการเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐดำเนินการเป็นหลักและรับผิดชอบ มีการสั่งการ มีงบประมาณ รวมทั้งการออกกฎ ระเบียบเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดเพื่อให้ประชาชนถือปฏิบัติ ประชาชนจึงไม่เกิดความรู้สึกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ไขปัญหายา ไม่เกิดความรับผิดชอบและความผูกพันกับการแก้ไขปัญหายา ส่วนการดำเนินการมักเป็นลักษณะเน้นกิจกรรมเป็นหลัก ประกอบกับการดำเนินการของภาครัฐเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบางครั้งไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ขาดการประสานระหว่างภาครัฐกับประชาชน จึงไม่ค่อยสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ที่สำคัญประชาชนคิดว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมทั้งผู้นำชุมชนในบางพื้นที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายา

เสพติดอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ **ชินรัตน์ สมสืบ**^๑ ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม เป็นผลมาจากการเห็นพ้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง จะต้องมีความจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อปฏิบัติ เหตุผลแรกของการที่มีคนมารวมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยกลุ่ม ผู้นำ หรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นผู้นำ องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนา ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการพัฒนา เช่น การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนา กระบวนการพัฒนา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องใช้ในการมีส่วนร่วม และคนก็มีส่วนสำคัญที่สุด เพราะคนเป็นศูนย์กลางหลักในการพัฒนาที่จะทำให้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการพัฒนา ไม่มีประเทศไหนที่พัฒนาโดยปราศจากการร่วมมือของประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีราภรณ์ สายอ้าย**^๒ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่า “ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการรณรงค์เพื่อปลูกจิตสำนึก และสร้างกระแสนิยมที่เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ การรับรู้และความตระหนักในการประชุมในชุมชนน้อย ระเบียบปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการไม่สอดคล้องหรือไม่ตอบสนองกับความต้องการจากประชาชน ซึ่งส่งผลต่อความเบื่อหน่ายจึงไม่อยากจะติดต่อขอความร่วมมือทำให้ขาดการประสานงานระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดการสนับสนุนในด้านงบประมาณ และกำลังคนในการเข้าร่วมจัดกิจกรรมรณรงค์ เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องดำเนินการให้กับประชาชน จึงคิดว่าหน่วยงานของรัฐต้องเป็นหลักในการดำเนินงานทั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขาดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมรณรงค์ เนื่องจากประชาชนต้องประกอบอาชีพเพื่อดูแลคนในครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาไปร่วมในการรณรงค์ต่างๆ ขาดความต่อเนื่องในกิจกรรมการรับสมัครสมาชิกหมู่บ้านบวรวัน และไม่ทราบรายละเอียดของโครงการใครติดต่อยกมือขึ้น สื่อประชาสัมพันธ์ ชำรุด ทำให้การประชาสัมพันธ์ได้น้อย สื่อประชาสัมพันธ์ด้านสิ่งพิมพ์ในการเผยแพร่ไม่เพียงพอ และบิดามารดา ผู้ปกครองผู้เสพติดยาและสารเสพติดไม่ยอมรับว่าลูกหลานของตนติดยา และการปกป้องลูกหลานด้วยการปกปิดข้อมูล

และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมก็พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า การดำเนินการป้องกันยาเสพติดจะมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีหน้าที่โดยตรงต่อการดำเนินงานในขณะที่ภาคประชาชนยังมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับน้อย แต่ก่อนตำบลยางนี้เคยประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด จึงได้มีการจัดการชุมชน เพื่อ

^๑ชินรัตน์ สมสืบ, **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๓๙.

^๒ธีราภรณ์ สายอ้าย, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง”, **การค้นคว้าอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑.

สามารถเรียนรู้ และปรับตัวอย่างเท่าทันเพื่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้กลวิธีที่หลากหลาย ประสานกลไกทั้งภายในและนอกชุมชน ประกอบด้วย ๑) การค้นหาปัญหาโดยการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน ๒) การให้ข้อมูลแก่ชุมชน เกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติดสู่ชุมชนในลักษณะต่างๆ ๓) การวางแผนดำเนินงานโดยการจัดเวทีประชาคม และ ๔) กระบวนการดำเนินงาน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่การดำเนินงานมีข้อจำกัด คือชุมชนขาดการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรจากภายนอกอย่างเพียงพอ ข้อจำกัดด้านสังคม ได้แก่ เยาวชนรุ่นใหม่ที่ทำงานภายนอกชุมชนและไม่มีเวลาในการร่วมกิจกรรมชุมชนได้อย่างเต็มที่ และสถานการณ์การเมืองท้องถิ่นของชุมชนที่มีการเลือกตั้งทุกระดับ ทำให้มีการแบ่งแยกฝักฝ่ายของกลุ่มผู้นำในชุมชน มีความไม่ลงรอยระหว่างกลุ่มผู้นำที่ทำงานในชุมชนบางกลุ่ม และข้อจำกัดอื่นเนื่องจากนโยบาย ทุกระเบียบ และการปฏิบัติของภาครัฐ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านระเบียบกฎหมายและอำนาจหน้าที่ของผู้นำชุมชนมีไม่เพียงพอที่จะจัดการปัญหาในชุมชนได้ เช่น มีแหล่งอบายมุขที่ดึงดูดให้เยาวชนและคนในชุมชนเข้าไปใช้บริการจนไม่สนใจทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่มีทั้งกลุ่มชาวบ้านทั่วไป ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ผลจากการจับกุมและดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่ที่ผ่านมา สารเสพติดที่แพร่ระบาดส่วนใหญ่คือ แอมเฟตามีน (ยาบ้า) สำหรับภักุษาและสารระเหยมีบ้างแต่น้อยกว่าแอมเฟตามีน (ยาบ้า) ส่วนยาเสพติดชนิดอื่นๆ ยังไม่ปรากฏสอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลสุข เพียรพิทักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : ศึกษากรณีกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี” ผลการศึกษาพบว่า “โครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติดค่อนข้างจะประสบผลสำเร็จและเป็นโครงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ภาครัฐจัดให้ และประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้าไปแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับภาครัฐ โดยการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหายา แต่ก็ยังคงเกิดปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการที่ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน ขาดผู้นำและอาสาสมัครที่เสียสละ เข้มแข็ง และจริงจัง ด้านบุคลากรที่รับผิดชอบในโครงการมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอในการดูแลรับผิดชอบหมู่บ้าน รวมทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่ในโครงการไม่มีความมั่นใจในมาตรการรักษาความปลอดภัยของภาครัฐ”

๒) จากผลการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) ทั้งนี้ถึบปรายได้ว่า บุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพต่างถิ่น และกลุ่มเยาวชนส่วนใหญ่ออกไปศึกษานอกพื้นที่ จึงห่างเหินกับครอบครัว จึงมีแต่ผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ประกอบกับเป็นชุมชนเมืองต่างคนต่างอยู่ มีส่วนน้อยที่เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกัวยาเสพติด เพราะกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดจะมุ่งเน้นไปยังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้อง

กับยาเสพติดได้ง่ายกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่รวมกันเป็นครอบครัวทำให้การถ่ายทอดความรู้และเสริมทักษะด้านยาเสพติดให้แก่ครอบครัว เช่นการให้การศึกษา ข่าวสาร ความรู้ และข้อมูลในเรื่องของยาเสพติดอย่างถูกต้องด้วยวิธีการต่างๆ ให้แก่คนในครอบครัวโดยเฉพาะเยาวชน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงมีส่วนร่วมส่งเสริมการพัฒนาจิตให้แก่เยาวชนในครอบครัวและชุมชนปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อที่ ๕ ได้แก่ มีส่วนร่วมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนเพื่อให้ห่างไกลจากยาเสพติด มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๒๓$) ทั้งนี้เนื่องจาก บุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่ทำงานต่างถิ่น ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิด คงมีแต่ผู้สูงอายุที่อยู่กับเยาวชน จึงคิดว่าเมื่อเด็กไปสถานศึกษาก็เป็นหน้าที่ของครูที่ต้องอบรม สั่งสอน ชี้แนะนักเรียน และสอนด้วยการพูดให้ฟัง ทำให้ดู อยู่ให้เห็น เป็นแบบอย่างที่ดี ในการปฏิบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม สั่งสอนแนะนำทั้งด้านการดำเนินชีวิตและสังคม ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในทางที่เหมาะสม เป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้เยาวชนปฏิบัติดี หรือนิมนต์พระภิกษุไปสอนจริยธรรมหรือให้นักเรียนมาเรียนที่วัด เป็นผู้ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติแก่ลูกหลานตนเอง ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมะ จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน เช่น การเข้าค่ายพุทธธรรม เป็นต้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ ๘ ได้แก่ มีส่วนร่วมจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน ชุมชนให้ สะอาด สงบ สวยงาม ร่มรื่นปลอดอบายมุข มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๐๗$) ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรที่รับผิดชอบในโครงการมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอในการดูแลรับผิดชอบหมู่บ้าน การคมนาคมที่สะดวกเดินทางเข้าออกโดยง่ายได้หลายเส้นทาง ประกอบกับบุคคลในพื้นที่ต้องไปทำงานต่างถิ่น จึงไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากนัก ซึ่งการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในชุมชนโดยการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนจะมี อปพร. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านและอาสาสมัคร น่าจะเพียงพอในการจัดระเบียบสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่สุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดแล้ว กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดก็หาที่แห่งใหม่ได้ หากเป็นเช่นนั้นที่แห่งใหม่จะป้องกันยากกว่าเดิมโดยเฉพาะตามบริเวณหอพักที่มีอยู่ทั่วไปในพื้นที่ ดังนั้นการดำเนินการป้องกันยาเสพติดด้วยตนเองได้ ดังนั้นหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน ไม่จำเป็นต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ภาครัฐอยู่แล้ว สอดคล้องกับ **ไพรัตน์ เตชะรินทร์**^๓ ได้กล่าวว่า หากการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก รวมถึงความพร้อมภายในชุมชนที่จะเข้าร่วมให้ความสนใจสื่อสารให้เข้าใจกัน การประชาสัมพันธ์โดยใช้คำพูด ข้อความ การเขียน ผู้ประชาสัมพันธ์ต้องมีศิลปะในการเกลี้ยกล่อมเพื่อให้เกิดความเชื่อโดยคำนึงถึงระดับของผู้รับฟัง เวลา และสถานที่ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน สร้างความรู้สึกรักท้องถิ่นของตนเอง ให้โอกาสแสดงความคิดเห็นจะเป็นการนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการ

^๓ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : คัดดีโสการพิมพ์), ๒๕๒๗.

ดำเนินกิจกรรมต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชรพงศ์ พุ่มชื่น**^๑ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดเชียงราย” ผลการศึกษาพบว่า “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนมีจุดเด่นคือ ความสัมพันธ์ของบุคคลด้านเชื้อสายชาติพันธุ์ในกลุ่มเดียวกันที่มีวัฒนธรรมเข้มแข็ง มีความสามัคคี ขจัดภัยสังคมที่จะมากระทบความสงบสุขของส่วนรวมโดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ทำให้ลดได้อย่างรวดเร็ว จุดด้อยคือ บริบทชุมชน เช่น ทางคมนาคมสู่ชุมชนมีหลายเส้นทาง ไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัวเพียงพอ การคบเพื่อนและเชื่อเพื่อนทำให้เกิดการชักนำไปสู่การเสพยา เพราะบุคคลในครอบครัวต้องทำงานส่วนใหญ่ทำงานต่างถิ่น ไม่มีเวลาดูแลใกล้ชิด ถึงแม้อาศัยอยู่ด้วยกันแต่อยู่กับผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่เข้าใจเด็ก ไม่สามารถปรึกษาปัญหาได้เนื่องจากไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบัน เช่น เทคโนโลยีต่างๆ สื่อต่างๆ”

และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมก็พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตและวิถีวัฒนธรรมของชุมชนตำบลยางนี้ ทำให้คนรุ่นใหม่มีพฤติกรรมที่มีการเลียนแบบวัฒนธรรมการบริโภคนิยม วัตถุนิยม และให้ความสำคัญกับเงินตรา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันครอบครัว มีความอ่อนแอลงเรื่อยๆ สัมพันธภาพและความเกื้อกูลของคนในครอบครัวลดน้อยลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ ทำให้เยาวชนในชุมชนบางคนเป็นเหยื่อของค่านิยมผิดๆ ในด้านวัตถุนิยม บริโภคนิยม ติดอบายมุข ติดยาเสพติด ไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน มีนิสัยก้าวร้าว ชอบใช้ความรุนแรง ขาดความอดทนอดกลั้น มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น ทางเทศบาลตำบลร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านจึงต้องสร้างค่านิยมใหม่ สร้างความมั่นใจให้ชุมชนและสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดในชุมชน รวมถึงการถ่ายทอดความรู้และเสริมทักษะให้แก่กลุ่มผู้นำในครอบครัว เพื่อให้ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้แก่คนในชุมชนและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การออกกำลังกายด้วยการเต้นแอโรบิก การจัดกีฬาต้านยาเสพติด การให้ความรู้เรื่องยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน การเสริมอาชีพเสริมรายได้ การพัฒนาหมู่บ้านให้น่าอยู่ สอดคล้องกับ **ไพฑูรย์ แสงพุ่มและธนระริชต์ นามผลดี** ได้กล่าวถึง ปัญหายาเสพติดว่า ลักษณะครอบครัวที่สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่ดี ทำให้สมาชิกในครอบครัวใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการสร้างอาชีพและการหารายได้ และการใช้ชีวิตกับกิจกรรมนอกบ้านมากกว่าในบ้าน ทำให้เวลาในการอบรมหรือปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวมีน้อยหรือแทบจะไม่มีเลย สมาชิกในครอบครัวเติบโตท่ามกลางวัตถุนิยม เช่น โทรศัพท์ การเลี้ยงดูแบบว่าจ้าง ขาดเอกลักษณ์ของครอบครัว ส่วนอีกลักษณะ

^๑วัชรพงศ์ พุ่มชื่น, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเครือข่ายชุมชนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาเครือข่ายชุมชนอีสานล้านนา จังหวัดเชียงราย”, การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2549.

คือ ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีจะมีการอบรมเลี้ยงดูท่ามกลางเงินทองสิ่งของนอกกาย หรือที่เรียกว่า “เด็บบโตท่ามกลางเงินทอง” แต่ขาดการอบรมเลี้ยงดูที่แสดงถึงความสัมพันธ์อย่างแท้จริง รวมทั้งความสามารถ อำนาจในการใช้จ่ายเงินง่าย ที่เป็นนิสัยจากการอบรมเลี้ยงดู มีเงินเหลือใช้มากเกินไป รวมทั้งขาดการบริหารจัดการการเงินที่ดีทำให้มีเงินเหลือนำไปใช้ที่จะนำไปซื้อยาเสพติดได้

๓) จากผลการวิจัยเชิงปริมาณทำให้ทราบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสาร์ก จังหวัดเชียงใหม่ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต โดยรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการดำเนินงานด้านการป้องกันน้อย โดยเฉพาะการดูแลช่วยเหลือยังไม่จริงจัง ทำให้ไม่มีแรงบันดาลใจในการเข้ามีส่วนร่วมป้องกันปัญหา รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในการเฝ้าระวังและป้องกันสารเสพติดยังมีการส่งเสริมน้อยและยังมีเครือข่ายน้อยอาจเป็นเพราะว่า ช่วงเวลาที่เจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินงานเป็นช่วงเวลาทำงานของคนส่วนใหญ่ และประชาชนเห็นว่า การส่งเสริมความรู้ที่ถูกต้องย่อมมีส่วนเป็นเครื่องคุ้มกันไม่ให้เยาวชนหันไปใช้ยาบ้า และไม่ให้ออกไปหาซื้อยาเสพติดได้ หากการกล่าวถึงโทษของยาเสพติดเกินความจริงและสร้างความกลัวเกินกว่าเหตุ อาจให้ผลในทางตรงข้าม เพราะเด็กอาจได้รับความรู้จากเพื่อนที่อาจเป็นผู้มีประสบการณ์การใช้ยา และเยาวชนบางคนมองว่าการเสพยาบ้าในปัจจุบันถือเป็นเรื่องธรรมดา เสพเป็นครั้งคราว ไม่ทำให้เกิดการติดยาและไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย และช่วยลดความอ้วน ทำให้มีรูปร่างสมส่วน ให้มีความขยันเรียน เสพง่ายไม่ยุ่งยาก เสพได้ทุกเวลา ทุกที่ที่ต้องการและหาซื้อได้ง่าย นักเรียนบางคนขาดความรู้ และมีทัศนคติและค่านิยมที่ผิด บางคนชอบโลดโผนหรือชอบเสี่ยงอันตราย มีโอกาสเกิดปัญหา ยิ่งทราบว่ายาสเสพติดเป็นสิ่งต้องห้ามและอาจมีอันตรายยิ่งอยากลองบางคนมีความพอใจในการที่สามารถกระทำในสิ่งที่ผิดแล้วไม่ถูกจับ หรือเสี่ยงแล้วรอดพ้นได้ จึงไม่สามารถแยกแยะระหว่างความดีกับความถูกต้องออกจากกันได้ จึงไม่รู้ว่าจะอะไรที่เรียกว่าผิด และอะไรที่เรียกว่าถูก ประกอบกับโรงเรียนบางแห่งเป็นแหล่งซื้อขายของโรงเรียน จึงไม่สามารถอบรมปลูกฝังจริยธรรม ศีลธรรม ควบคุมอย่างมีระเบียบวินัย และไม่สามารถอบรมสั่งสอนทั้งวิชาการและความประพฤติแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ **สุจิต ลั่นซ้าย**^๕ ได้สรุปสาเหตุของการใช้ยาเสพติดของมนุษย์ว่าเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ (learning) ทั้งนี้เชื่อว่าพฤติกรรม การกระทำผิดเกิดจากการเรียนรู้ซึ่งเป็นไปได้ทั้งการเรียนรู้โดยการกระทำ (learning by doing) การหาประสบการณ์ด้วยตนเอง (self-directed learning) การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีรภรณ์ สายอ้าย**^๖ ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรณรงค์ป้องกันและ

^๕สุจิต ลั่นซ้าย, “พฤติกรรมด้านยาเสพติดในปัจจุบัน”, วารสารสำนักงาน ป.ป.ส., ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม - สิงหาคม ๒๕๔๔).

^๖ธีรภรณ์ สายอ้าย, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง”, การค้นคว้าอิสระพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๑.

แก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง” ผลการศึกษาพบว่า “การพัฒนาทักษะชีวิตและเครือข่ายการป้องกันช่วยเหลือ พบว่า มีการนำทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าจากองค์กรในชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์น้อย เช่น พระสงฆ์หน่วยอบรมประชากรประจำตำบล รวมทั้งนโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของการนำไปสู่เรื่องการใช้ยาเสพติด คือ มีการส่งเสริมสนับสนุนการผลิตสุราเสรี ขึ้นในชุมชน และขาดการประสานงานเพื่อร่วมมือการดำเนินงานจากภาครัฐ และเอกชน ในการส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินการไม่ต่อเนื่อง การขาดแรงจูงใจในการทำงานที่เพิ่มขึ้น

และเมื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติมก็พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงปริมาณโดยกล่าวว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ แม้ทุกฝ่ายพยายามป้องกันและแก้ไขมาโดยตลอดแต่ปัญหายังไม่หมดโดยสิ้นเชิง กลับมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดใหม่มาเรื่อยๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อตัวผู้เสพ ครอบครัว และชุมชน โดยเฉพาะถ้าผู้เสพติดเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่วัยศึกษาเล่าเรียน ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายและปัญหาต่างๆ มากมาย จึงนับเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จำเป็นต้องได้รับการดูแล แก้ไขและป้องกันอย่างจริงจังให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องที่ทางผู้นำท้องถิ่นช่วยกันหามาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งทางเทศบาลตำบลก็ได้จัดกิจกรรมพัฒนาทักษะแก่เยาวชนเพื่อให้รู้วิธีการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีของสังคม โดยประสานความร่วมมือกันกับสถานศึกษาในพื้นที่และหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน แม้จะได้มีการส่งเสริมป้องกันแต่ปัญหายังไม่หมดสิ้นไป ปัญหาต่างๆ เหล่านี้มีสาเหตุมาจากประชาชนยังขาดความร่วมมือต่างฝ่ายต่างไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องให้ฝ่ายอื่นมีส่วนร่วม ขาดข้อมูลพื้นฐานอย่างเพียงพอ ประชาชนในท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มสนใจมีน้อย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางการวิจัย ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) ควรมีนโยบายผ่านหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง เช่น เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นได้อย่างถูกต้อง

๒) ควรประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อประเภทต่างๆ ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดต้องอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๓) ควรสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้น โดยให้ความรู้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่เยาวชนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษาในการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อาจเป็นการใช้กิจกรรมทางสังคมช่วยในการเสริมสร้างได้ เช่น การจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนร่วมกัน การจัดกิจกรรมพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน เป็นต้น

๔) ควรจัดหาอาชีพเสริมเพื่อช่วยส่งเสริม และแก้ไขปัญหาให้กับครอบครัวที่มีปัญหา และหาทางป้องกันกับครอบครัวที่ไม่มีปัญหาเรื่องยาเสพติด เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่ขึ้นมาอีกได้

๕) ควรส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ รวมทั้งกำหนดแผนงานการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ด้านการป้องกันยาเสพติดลงในแผนงานการดำเนินงานของสถานศึกษา พร้อมกับสรรหาบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการเผยแพร่ให้ความรู้ ประกอบกับสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้เพียงพอ

๖) ควรสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่ ปราศจากมุมอับ ร่มรื่น และเหมาะแก่การทำกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด รวมถึงส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทางเลือกที่เป็นกิจกรรมนันทนาการ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์และสังคมของประชาชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) ควรจัดให้มีทิศทางการพัฒนางาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ มีผลผลิตด้านการปฏิบัติที่ชัดเจน มีเป้าหมายการทำงานที่เด่นชัด สามารถวัดผลการปฏิบัติงานได้ทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณงานเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

๒) ควรเจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยทำการสำรวจเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค หรือเงื่อนไขอะไรที่เป็นเหตุต่อระดับการมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขได้ตรงจุดมากขึ้น และเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้ว่าเป็นอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

๓) การจัดระบบรักษาความปลอดภัย และให้ความคุ้มครองแก่ผู้ให้ความร่วมมือกับทางราชการในดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ควรดำเนินการตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด เพื่อให้ประชาชนมีความรู้สึก ศรัทธา และเชื่อมั่น พร้อมให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อจุดด้อยของการดำเนินนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาจุดด้อยเหล่านั้น อันจะทำให้การดำเนินนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

๒) ควรเจาะลึกถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย โดยทำการสำรวจเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค หรือเงื่อนไขอะไรที่เป็นเหตุต่อระดับการมีส่วนร่วมเพื่อการแก้ไขได้ตรงจุดมากขึ้น และเปรียบเทียบผลการศึกษาที่ได้ว่าเป็นอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

๓) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาส่งเสริมรูปแบบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประชาชน อันจะทำให้ประชาชนเกิดพลัง และความสามัคคีในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่อไป

๔) ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำและองค์กรท้องถิ่น และการสร้างเครือข่ายภาคประชาชนของสถานีตำรวจภูธรแต่ละแห่ง ในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด